

ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Загострення екологічних проблем, зокрема катастрофічне забруднення морів та океанів, ґрунтів, атмосфери, безповоротні зміни клімату, глобальні економічні катастрофи пов'язані, перш за все з посиленням втручання людини у природні процеси без урахування потреб економічної рівноваги.

У процесі науково-технічного розвитку антропогенний вплив людини набував негативного характеру, природне середовище витіснилось зростаючими містами і промисловими районами інтенсивна індустріалізація та урбанізація посилили навантаження на всі природні ресурси, що виявилось у глибокій економічній кризі.

В глобальному масштабі щорічно розширюється територія посиленого екологічного тиску на природу (зараз це майже вся Європа, велика територія США, урбанізовані частини Росії, Китаю, Бразилії, Індії, Японії). Значними темпами відбувається опустелювання (Західне узбережжя Південної Америки, Аравійський півострів та Південно-Західна Азія, Північна та Південна Африка, Австралія). Східна Європа визнана територією, яка потерпає від кислотних дощів, натомість тропічні ліси, Азії, Африки, Південної Америки активно вирубаються.

За даними Світового банку, слід констатувати, що зростання обсягів виробництва у світі стало причиною погіршення показників викидів CO₂, що пов'язано в тому числі зі зростанням енергоспоживання, як це продемонстровано у таблиці 1.

Таблиця 1.

Показники викидів CO₂ та використання енергії на душу населення у 1990- 2009 рр. (за даними World Bank [1])

Назва показника	Середнє значення показника (за вказаною кількістю країн) у році		Приріст за 1990-2009 рр.
	1990	2009 (2008)	
Викиди CO ₂ на душу населення, т (CO ₂ emissions per capita (metric tons) (N=216)	4,263	5,046	0,783 (+18,4%)
Використання енергії на душу населення, кг нафтового еквіваленту (Energy use per capita (kilograms of oil equivalent) (N=179)	2002,11	2430,83	428,72 (+21,4%)

В цілому ж рівень безпеки побуту та здоров'я населення як в коротко-, так і в довгостроковій перспективі можна прослідкувати за показниками Індексу екологічної ефективності [2].

Зокрема, наша держава посідає у 2018 році 109 місце з 180 країн світу.

У цих умовах міжнародна економіка повинна регулювати та адаптувати існуючі економічні механізми до потреб людства у вирішенні глобальних економічних проблем.

На нашу думку, погіршення енергетичної, продовольчої та сировинної забезпеченості людства можна уникнути шляхом суворої державної регламентації природокористування, захисту природного середовища модернізації та екологізації процесів виробництва. Проте і на рівні Світової організації торгівлі (СОТ) (англ. – World Trade Organization (WTO)) відповідні заходи повинні вживатися.

Так, Н. Пахомова, А. Андрес та К. Ріхтер виділяють інструменти економічної політики на глобальному рівні, зокрема купівля-продаж прав на забруднення природного середовища. При цьому СОТ застосовує наступні екологічні інструменти у своїй діяльності, що спрямовані на зниження соціальних ризиків (рис. 1).

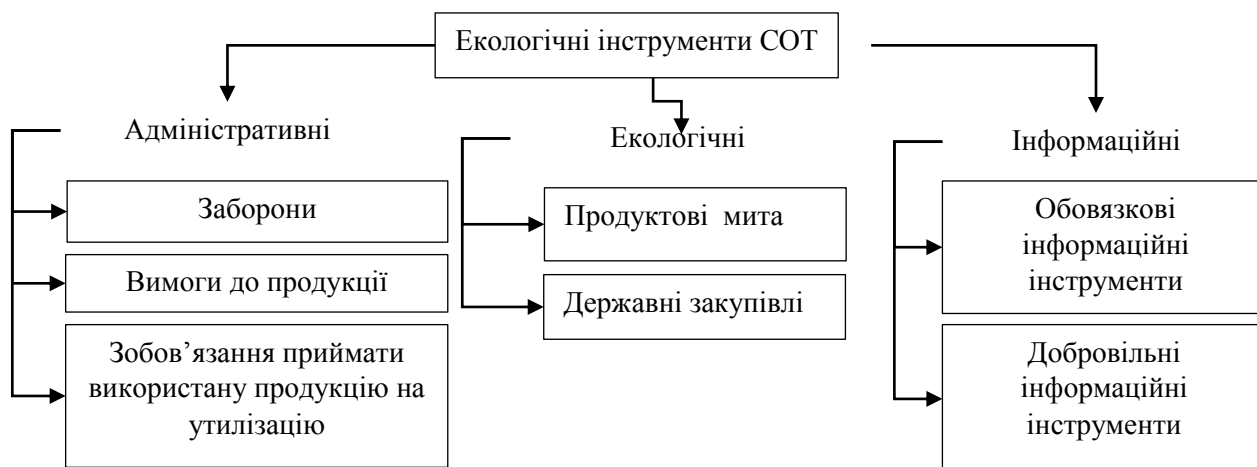

Рис. 1 Екологічні інструменти у діяльності СОТ у рамках інтегрованої продуктової політики (за Н. Пахомова, А. Андрес та К. Ріхтер [3])

Виходячи з політики СОТ, міжнародна торгівля та її регулювання повинні сприяти досягненню мети сталого розвитку. Зокрема, про це йдеться у преамбулі Марракеської угоди: «Сторони цієї Угоди, <...> з урахуванням оптимального використання світових ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку, прагнення захистити й зберегти навколишнє середовище та поліпшити засоби для досягнення цього в такий спосіб, який є сумісним з їхніми відповідними потребами та інтересами на різних рівнях економічного розвитку» [4].

В цілому скорочення тарифних бар'єрів у міжнародній торгівлі та створення стабільного та передбачуваного середовища її перебігу сприяють підтриманню стану навколишнього середовища, зокрема, через такі обставини:

- розширення зовнішньої торгівлі, поштовх для якої дає скорочення мит призводить до формування більш гармонізованих вимог до стандартизації товарів, їх безпеки та екологічних загроз;

- в цілому це сприяє створенню більш стабільного попиту на товари, формує більш тісні торговельні зв'язки, а тому формує більш стійку орієнтацію виробників на окремі товарні групи та стандарти якості (у відповідності до прогнозованих країн експорту), а отже спричиняє мотивацію до впровадження інновацій у виробничі та логістичні процеси.

Разом з тим, впровадження виважених нетарифних бар'єрів, спрямованих на захист навколишнього середовища, сприятиме більш безпечному та екологічному виробництву, створить передумови для стимулювання більш екологічного та відповідального споживання. Наприклад, Угода про технічні бар'єри у торгівлі та Угоду про санітарні та фітосанітарні заходи забезпечують формулювання окремих екологічних цілей, що повинні бути реалізовані в ході міжнародної торгівлі.

Таким чином, удосконалення механізмів врахування екологічних загроз при розробці і впровадженні напрямів регулювання діяльності у сфері міжнародної торгівлі сприятиме екологізації виробництва та продажу, а отже створюватиме лаг для розширення інтенсивності зовнішньо-торговельних операцій в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

Список джерел:

1. *Climate Change Home / World Bank Group. URL: <http://www.worldbank.org/en/topic/climatechange>*

2. *The 2018 Environmental Performance Index (EPI) / Yale University and Columbia University. URL: <https://epi.envirocenter.yale.edu/>*

3. Пахомова Н. *Экологический менеджмент / Н. Пахомова, А. Андрес, К. Рихтер. – СПб. : Питер, 2003. – 544 с.*

4. *Угода про заснування Світової організації торгівлі / Світова організація торгівлі. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_342*